

Druhá periodická správa Slovenskej republiky o implementácii Dohovoru OSN proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu

OBSAH

	Odseky	Strana
Úvod.....	1 - 2	2
I. Informácie o nových opatreniach a novom vývoji v oblasti uplatňovania jednotlivých článkov dohovoru.....	3 - 82	2 - 16
Článok 1: Definícia mučenia.....	3 - 6	2 - 3
Článok 2: Opatrenia na zabránenie mučeniu	7 - 19	3 - 6
Článok 3: Non-refoulement.....	20 - 23	6
Článok. 4: Uzákonenie všetkých aktov mučenia.....	24 - 25	6 - 7
Článok 5: Založenie súdnej právomoci.....	26 - 30	7 - 8
Článok 6: Obmedzenie osobnej slobody osôb.....	31 - 37	8 - 9
Článok 7: Trestné stíhanie páchatel'a.....	38 - 39	9
Článok 8: Extradícia.....	40 - 45	10
Článok 9: Vzájomná pomoc v trestných veciach.....	46 - 47	10 - 11
Článok 10: Vzdelávanie a výcvik.....	48 - 53	11 - 12
Článok 11: Podmienky výsluchu, väzby a uväznenia.....	54 - 58	12
Článok 12: Urýchlené a nestranné vyšetrowanie.....	59 - 60	12 - 13
Článok 13: Právo na podanie sťažnosti.....	61 - 72	13 - 14
Článok 14: Právo na nápravu a odškodnenie.....	73 - 79	14 - 16
Článok 15: Zabránenie mučenia v procese dokazovania.....	80 - 81	16
Článok 16: Opatrenia na zabránenie ďalším činom.....	82	16
II. Implementácia odporúčaní výboru.....	83 - 118	16 - 22

Úvod

1. Druhá periodická správa Slovenskej republiky o implementácii Dohovoru OSN proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (ďalej len „správa“ a „dohovor“) sa predkladá na základe jeho čl. 19 ods. 1. Dokument nadväzuje na východiskovú správu Slovenskej republiky (CAT/C/24/Add.6), ktorá bola prerokovaná v rámci 464., 467. a 475. schôdzky Výboru proti mučeniu (ďalej len „výbor“) v dňoch 4., 7. a 11. mája 2001 (CAT/C/SR.464, 467 a 475). Správa sa opiera o:

- všeobecné pokyny (general guidelines) k forme a obsahu správ o plnení záväzkov vyplývajúcich z dohovoru predkladaných zmluvnými stranami (CAT/C/14),
- záverečné stanovisko výboru (CAT/C/XXVI/Concl.4/rev.1),
- relevantné skutočnosti a nové opatrenia prijaté Slovenskou republikou v sledovanom období.

2. Správa pokrýva obdobie 1. január 2001 až 31. december 2006 (ďalej len „sledované obdobie“), v ktorom Slovenská republika prijala viaceré dôležité legislatívne a praktické opatrenia s cieľom zlepšiť stav naplňovania záväzkov v oblastiach pokrývaných dohovorom. V správe bola osobitne zohľadnená nedávno ukončená rekodifikácia trestného práva, ktorej výsledkom bolo prijatie nových trestných kódexov - **Trestného zákona č. 300/2005 Z.z. (ďalej len „Trestný zákon“)** a **Trestného poriadku č. 301/2005 Z. z. (ďalej len „Trestný poriadok“)**. Oba zákony nadobudli účinnosť dňom 1. januára 2006.

Časť I.

Informácie o nových opatreniach a novom vývoji v oblasti uplatňovania jednotlivých článkov dohovoru

Článok 1

3. Základný právny rámec zákazu mučenia je daný Ústavou Slovenskej republiky, ktorá v čl. 16 ods. 2 ustanovuje, že nikoho nemožno mučiť ani podrobiť krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu. Novelou Ústavy SR účinnou od 1. januára 2002 bol zrušený článok 11 Ústavy SR, ktorý obsahoval zásadu priamej aplikovateľnosti medzinárodných zmlúv o ľudských právach. Jeho obsah bol pretransformovaný do znenia článku 154c Ústavy SR nasledovne: „Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred nadobudnutím účinnosti tohto ústavného zákona, sú súčasťou jej právneho poriadku a majú prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah základných práv a slobôd.“ Ústava SR zároveň v čl. 7 ods. 5 ustanovuje, že medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi.

4. Definícia mučenia je obsiahnutá v Trestnom zákone, konkrétne v dvanástej hlave („Trestné činy proti mieru, proti ľudskosti a trestné činy vojnové“). Mučenie spočíva v akomkoľvek konaní, ktorým sa človeku spôsobuje silná bolesť alebo telesné alebo duševné utrpenie. Páchatelom tohto trestného činu môže byť len osoba, ktorej bola zverená právomoc orgánu verejnej moci, pričom trestný čin musí byť spáchaný v súvislosti s výkonom tejto právomoci. Definícia je teda v Trestnom zákone širšia než v dohovore, pretože mučenie nie je obmedzené len na motív získať informácie od podozrivých osôb alebo ich potrestať. V ustanovení § 123

ods. 3 písm. h) kvalifikuje Trestný zákon mučivé útrapy ako ťažkú ujmu na zdraví. Neoznámenie a neprekazenie trestného činu podľa § 420 ods. 2, 3 alebo 4 je trestným činom podľa §§ 340 a 341 Trestného zákona.

5. Trestný zákon rozširuje skutkovú podstatu tohto trestného činu o týranie, ktoré je charakterizované ako nepriaznivé pôsobenie na telesnú alebo psychickú stránku osoby. Predstavuje zlé zaobchádzanie, ktoré vyjadruje druhý stupeň necitlivosti a bezohľadnosti.

6. Trestný zákon v prípade trestného činu mučenia zvyšuje trest odňatia slobody v dolnej hranici trestnej sadzby z pôvodných šiestich mesiacov až troch rokov alebo zákazu činnosti na dva roky až šesť rokov a v hornej hranici trestnej sadzby z pôvodných osem až pätnásť rokov na dvanásť až dvadsať rokov¹.

Článok 2

7. V sledovanom období boli prijaté viaceré právne predpisy tvoriace legislatívny rámec pre implementáciu dohovoru:

- zákon č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky
- zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre
- zákon č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv
- zákon č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov
- ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu
- zákon č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky
- zákon č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky
- zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle
- zákon č. 458/2003 Z. z. o zriadení Špeciálneho súdu a Úradu Špeciálnej prokuratúry
- zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci
- zákon č. 199/2004 Z. z. Colný zákon
- zákon č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou (antidiskriminačný zákon)
- zákon č. 403/2004 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze
- zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti
- zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch
- zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine
- zákon č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov ozbrojených síl Slovenskej republiky

¹ § 420 Trestného zákona „Mučenie a iné neľudské alebo kruté zaobchádzanie: (1) Kto v súvislosti s výkonom právomoci orgánu verejnej moci inému týraním, mučením alebo iným neľudským alebo krutým zaobchádzaním spôsobí telesné alebo duševné utrpenie, potrestá sa odňatím slobody na dva roky až šesť rokov. (2) Odňatím slobody na tri roky až desať rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a) najmenej s dvoma osobami, b) závažnejším spôsobom konania, c) na chránenej osobe, d) z osobitného motívu, alebo e) na osobe, ktorej bola obmedzená osobná sloboda v súlade so zákonom. (3) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, (b) aby inému zmaril alebo sťažil uplatnenie jeho základných práv a slobôd alebo (c) ako člen nebezpečného zoskupenia. (4) Odňatím slobody na dvanásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví viacerým osobám alebo smrť viacerých osôb, alebo b) za krízovej situácie“.

- zákon č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody
- zákon č. 528/2005 Z. z. o výkone trestu povinnej práce
- zákon č. 569/2005 Z. z. o alternatívnej službe v čase vojny a vojnového stavu
- zákon č. 570/2005 Z. z. o brannej povinnosti
- zákon č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi
- zákon č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby.

8. Inštitút verejného ochrancu práv je v právnom poriadku Slovenskej republiky zakotvený v čl. 151a ústavného zákona č. 90/2001 Z. z. V zmysle § 11 zákona č. 564/2001 Z. z. sa na verejného ochrancu práv môže obrátiť každý, kto sa domnieva, že pri konaní, rozhodovaní alebo nečinnosti orgánu verejnej správy boli porušené základné práva a slobody v rozpore s právnym poriadkom alebo princípmi demokratického a právneho štátu. Prvý verejný ochranca práv bol zvolený Národnou radou Slovenskej republiky 19. marca 2002 a funkcie sa ujal 27. marca 2002.

9. Ak verejný ochranca práv zistí skutočnosti nasvedčujúce tomu, že v miestach, kde sa vykonáva väzba, trest odňatia slobody, disciplinárne tresty vojakov, ochranné liečenie, ochranná výchova, ústavné liečenie alebo ústavná výchova, alebo v cele policajného zaistenia je nezákonne držaná osoba, túto skutočnosť bezodkladne oznámi príslušnému prokurátorovi ako podnet a upovedomí správu takého miesta a dotknutú osobu. Rovnako ak sa podnet týka preskúmania právoplatného rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo ak verejný ochranca dospeje k záveru, že rozhodnutie orgánu verejnej správy je v rozpore so zákonom alebo s iným všeobecne záväzným právnym predpisom alebo ak podnet obsahuje návrhy takých opatrení, ktoré patria do pôsobnosti prokuratúry, môže ho verejný ochranca práv postúpiť príslušnému prokurátorovi. Prokurátor je povinný v lehotách ustanovených zákonom č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre oznámiť verejnému ochrancovi práv opatrenia, ktoré vykonal na odstránenie nezákonnosti.

10. Ochranu pred zneužívaním donucovacích prostriedkov zo strany príslušníkov Policajného zboru poskytuje ustanovenie § 326 Trestného zákona, ktorý upravuje trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa. Osobitne sa posudzujú zistené zranenia v dôsledku použitia donucovacích prostriedkov nielen zo strany nadriadených podľa ustanovenia § 64 zákona o Policajnom zbore, ale i zo strany prokuratúry pri výkone dozoru nad väzbou, trestom odňatia slobody a nad dodržiavaním zákonnosti v celách policajného zaistenia. Používanie donucovacích prostriedkov v činnosti vojenských policajtov upravuje zákon č. 24/1992 Zb. o Vojenskej polícii. Druhy donucovacích prostriedkov, ich použitie a povinnosti príslušníkov ozbrojených síl po ich použití upravuje zákon č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky.

11. Železničná polícia, ako ozbrojený bezpečnostný zbor, zabezpečuje ochranu železničnej dopravy, bezpečnosti osôb a majetku v obvode železničných dráh a ochranu určených objektov súvisiacich so železničnou dopravou. Druhy a používanie donucovacích prostriedkov príslušníkmi Železničnej polície upravuje zákon č. 571/1998 Z. z. o Železničnej polícii v znení neskorších predpisov. V zmysle Európskeho kódexu policajnej etiky, prijatého Radou Európy v roku 2001, bol vydaný rozkaz generálneho riaditeľa Železničnej polície č. 77/2005 Etický kódex príslušníka Železničnej polície, ktorý určuje jeho správanie pri výkone služby i mimo výkon služby. Článok 8 rozkazu výslovne prikazuje príslušníkom Železničnej polície používať donucovacie prostriedky len za podmienok stanovených zákonom a zakazuje používať akékoľvek násilie voči občanom.

12. Prechodom ozbrojených síl na úplnú profesionalizáciu sa ukončil výkon základnej vojenskej služby, náhradnej služby a zdokonaľovacej služby. Zákon č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov ozbrojených síl vymedzuje služobnú disciplínu ako povinnosť dodržiavať Ústavu Slovenskej republiky, ústavné zákony, ďalšie všeobecne záväzné právne predpisy, vojenskú prísahu, Etický kódex profesionálneho vojaka, služobné predpisy, vojenské rozkazy, nariadenia, príkazy a pokyny vedúcich služobných úradov a veliteľov. Trestný zákon podrobne vymedzuje aj zodpovednosť vojenského veliteľa za trestné činy, ktorých sa dopustili ozbrojené sily pod jeho faktickým velením a riadením.

13. Rozhodnutím ministra obrany bola v novembri 2005 prijatá Koncepcia rozvoja duchovnej služby v ozbrojených silách. Jej cieľom je prostredníctvom vojenských duchovných katolíckej cirkvi alebo zúčastnených registrovaných cirkví a náboženských spoločností zabezpečiť pre ich veriacich v ozbrojených silách duchovnú a pastoračnú starostlivosť.

14. Zákon č. 576/2004 Z.z. v § 11 ustanovuje právo každej osoby na poskytovanie zdravotnej starostlivosti, ktoré sa zaručuje rovnako každému podľa zásady rovnakého zaobchádzania v zdravotnej starostlivosti ustanovenej zákonom č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou (antidiskriminačný zákon).

15. Ministerstvo zdravotníctva vydalo „Metodické opatrenie k používaniu obmedzovacích prostriedkov u pacientov v zdravotníckych zariadeniach poskytujúcich psychiatrickú starostlivosť“, ktoré zaslalo príslušným zdravotníckym zariadeniam. Dokument obsahuje nasledovné hlavné kritériá:

- pod pojmom obmedzovacie prostriedky rozumieme umiestnenie v ochrannej (sieťovej) posteli alebo umiestnenie pacienta v izolačnej miestnosti
- obmedzovacie prostriedky je možné použiť iba výnimočne a iba v prípade keď pacient svojím správaním ohrozuje seba alebo svoje okolie
- obmedzovacie prostriedky sa v žiadnom prípade nemôžu používať z výchovného kolektívneho dôvodu
- v mimoriadnych prípadoch akútneho rizika pre pacienta alebo jeho okolie rozhoduje o použití obmedzovacích prostriedkov lekár
- pacient obmedzený týmito prostriedkami musí byť pravidelne kontrolovaný a zdravotnícky pracovník je povinný o každej zmene prejavu pacienta informovať lekára
- obmedzovacie prostriedky musia byť použité len na nevyhnutne krátku dobu, o ich použití rozhoduje lekár, ktorý je povinný vykonať záznam do dokumentácie pacienta
- po pacifikácii stavu je potrebné, aby ošetrojúci lekár konzultoval vec s pacientom (pokiaľ je tento schopný chápať dôvody obmedzenia).

16. Ministerstvo zdravotníctva v spolupráci s ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny vypracovalo návrh systémového riešenia dlhodobého poskytovania ústavnej starostlivosti klientom s duševnými poruchami a poruchami správania v špecializovaných zariadeniach ministerstva zdravotníctva (uznesenie vlády č. 162 z 20. 2. 2002).

17. Zákon č. 453/2003 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti doplnil existujúcu právnu úpravu o ustanovenie (§ 18a), podľa ktorého pri poskytovaní starostlivosti v zariadeniach sociálnych služieb osobám s duševnými poruchami a poruchami správania nie je možné použiť prostriedky telesného a netelesného obmedzenia občana, a to ani v akútnom štádiu prejavov jeho choroby.

18. Izolačná miestnosť alebo prostriedok obmedzenia sa výnimočne použije, ak je v dôsledku akútneho štádia prejavov choroby vážne ohrozený život alebo zdravie osoby s duševnou poruchou alebo poruchou správania, prípadne život alebo zdravie iných osôb. Môže sa tak ale urobiť len do doby neodkladného poskytnutia starostlivosti v špecializovanom zdravotníckom zariadení.

19. Každý prípad telesného obmedzenia občana musí byť zaznamenaný v osobitnom registri a musí obsahovať dôkazné prostriedky osvedčujúce nevyhnutnosť obmedzenia. Do registra sa zapisujú dôvody telesného obmedzenia občana, čas, kedy opatrenie začalo a skončilo, opis okolností prípadu spolu s uvedením príčiny pre nevyhnutnosť telesného obmedzenia, meno a podpis lekára s príslušnou špecializáciou, ktorý ho nariadil alebo schválil a popis zranení utrpených zúčastnenými osobami potvrdený ošetrojúcim lekárom.

Článok 3

20. V zmysle ustanovenia § 58 ods. 1 zákona č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov nemožno cudzinca administratívne vyhostiť do štátu, kde by bol ohrozený jeho život z dôvodu jeho rasy, národnosti, náboženstva, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo pre politické presvedčenie. Zákaz vyhostenia platí aj v prípade, ak cudzincovi hrozí mučenie, kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trest. Cudzincovi taktiež nemožno vyhostiť do krajiny, v ktorom mu bol uložený trest smrti alebo je predpoklad, že v prebiehajúcom konaní mu takýto trest môže byť uložený. Výnimkou je prípad, ak cudzinec svojím konaním ohrozuje bezpečnosť štátu, alebo ak bol odsúdený za obzvlášť závažný trestný čin (§ 11 ods. 3 Trestného zákona) a predstavuje nebezpečenstvo pre Slovenskú republiku.

21. Zákaz vyhostenia alebo vrátenia („refoulement“) zakotvuje aj § 47 ods. 2 zákona č. 480/2002 Z.z. o azyle, podľa ktorého žiadateľa, azylanta, cudzinca, ktorý požiadal o poskytnutie dočasného útočiska, alebo odídencu, nemožno vyhostiť akýmkoľvek spôsobom alebo vrátiť na hranice územia štátu, kde by bol mučený alebo podrobený krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu, alebo trestu.

22. Súd je pri rozhodovaní o prípustnosti vydania viazaný zákonnými alebo zmluvnými dôvodmi neprípustnosti vydania osoby. Zároveň však musí zohľadniť aj otázku ochrany základných práv osôb daných Ústavou Slovenskej republiky a príslušnými medzinárodnými zmluvami. Uvedené dôvody sú tiež osobitnými dôvodmi pre ministra spravodlivosti, na základe ktorých môže rozhodnúť, že vydanie nepovolí (§510 Trestného poriadku).

23. Cudzincovi v prípade, ak existujú prekážky administratívneho vyhostenia podľa ustanovenia § 58 zákona č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov, sa udelí tolerovaný pobyt najviac na 180 dní. Tento pobyt sa môže aj opakovane predlžovať a po uplynutí troch rokov môže takýto cudzinec požiadať o povolenie na prechodný pobyt na účel zamestnania.

Článok 4

24. Dvanásť hlava Trestného zákona („Trestné činy proti mieru, proti ľudskosti a trestné činy vojnové“) obsahuje definície jednotlivých aktov súvisiacich s mučením:

- § 418 Genocídium
- § 420 Mučenie a iné neľudské alebo kruté zaobchádzanie
- § 425 Neľudskosť (s odkazom na čl. 7 Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného súdu)

- § 431 Vojnová krutosť
- § 433 Vojnové bezprávie

25. Medzi akty mučenia patrí tiež trestný čin týrania blízkej osoby a zverenej osoby, ktorý je upravený v § 208 tretej hlavy Trestného zákona. Týranie je zlé zaobchádzanie s blízkou alebo zverenou osobou, ktoré sa vyznačuje vyšším stupňom hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalosťou, ktoré táto osoba pociťuje ako ťažké príkorie. Nemusí ísť o sústavné alebo dlhší čas trvajúce konanie a taktiež sa nevyžaduje, aby u blízkej alebo zverenej osoby vznikli následky na zdraví. Trestného činu sa možno dopustiť aj opomenutím povinnej starostlivosti o zverenú osobu.

Článok 5

26. Právomoc súdov Slovenskej republiky pri prejednávaní všetkých vyššie uvedených trestných činov je upravená v Trestnom poriadku, v zákone č. 757/2004 Z. z. o súdoch a v zákone č. 458/2003 Z. z. o zriadení Špeciálneho súdu a Úradu Špeciálnej prokuratúry.

27. Podľa § 3 ods. 1 až 3 Trestného zákona sa posudzuje trestnosť činu, ktorý bol spáchaný na území Slovenskej republiky, čo sa vzťahuje aj na prípady, keď sa páchatel dopustil konania aspoň sčasti na jej území, ak porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného týmto zákonom nastalo alebo malo nastať celkom alebo sčasti mimo jej územia, respektíve keď sa páchatel dopustil konania mimo jej územia, ak tu malo nastať porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného týmto zákonom alebo ak tu mal nastať aspoň sčasti taký následok. Rovnako sa posudzuje trestnosť činu, ktorý bol spáchaný mimo územia Slovenskej republiky na palube lode plávajúcej pod jej štátnou vlajkou alebo na palube lietadla zapísaného v registri lietadiel Slovenskej republiky (*princíp teritoriality*).

28. V súlade s § 4 a 5 Trestného zákona sa posudzuje aj trestnosť činu, ktorý mimo územia Slovenskej republiky spáchal jej občan alebo cudzinec, ktorý má na jej území trvalý pobyt. Posudzuje sa aj trestnosť obzvlášť závažného zločinu, ak bol čin spáchaný mimo územia Slovenskej republiky proti jej občanovi a v mieste činu je čin trestný alebo ak miesto činu nepodlieha žiadnej trestnej právomoci (*princíp personality*). Právoplatné odsúdenie slovenského štátneho občana cudzozemským súdom za ten istý skutok nie je prekážkou v jeho trestnom stíhaní orgánmi SR (nejde o prekážku *res iudicatae*, pokiaľ opačný postup nevyžaduje medzinárodná zmluva, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ktorou je SR viazaná v zmysle § 7 ods. 2 Trestného zákona).

29. Trestnosť činu spáchaného mimo územia Slovenskej republiky cudzincom, ktorý nemá na jej území trvalý pobyt, sa posudzuje aj vtedy, ak čin je trestný aj podľa zákona účinného na území, kde bol spáchaný, páchatel bol zadržaný alebo zatknutý na území Slovenskej republiky a nebol vydaný na trestné stíhanie cudziemu štátu - § 6 Trestného zákona (*subsidiárny princíp univerzality*). Páchatelovi však nemožno uložiť trest prísnejší než ustanovuje zákon štátu, na území ktorého bol trestný čin spáchaný. Trestnosť činu sa posudzuje podľa Trestného zákona aj vtedy, ak to ustanovuje medzinárodná zmluva, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ktorou je SR viazaná (§ 7 Trestného zákona).

30. Podľa § 2 ods. 7 Trestného poriadku má každý právo, aby jeho vec bola spravodlivo a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom v jeho prítomnosti tak, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Každý proti komu sa vedie trestné

konanie považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom vinu (*princíp prezumpcie neviny*) a má právo na obhajobu, čo sa vzťahuje na celé trestné stíhanie. Nikoho nemožno stíhať za čin, za ktorý bol už právoplatne odsúdený alebo oslobodený spod obžaloby. Táto zásada nevylučuje uplatnenie mimoriadnych opravných prostriedkov v súlade so zákonom.

Článok 6

31. Na žiadosť orgánov cudzieho štátu môže prokurátor príslušný na vykonanie predbežného vyšetrovania dať policajným orgánom príkaz na zadržanie osoby, o ktorej vydanie ide, pričom nie je viazaný dôvodmi väzby uvedenými v § 71 Trestného poriadku SR. Ak prokurátor do 48 hodín od zadržania túto osobu neprepustí na slobodu, podá v tejto lehote súdu návrh na jej vzatie do predbežnej alebo vydávacej väzby.

32. V lehote do 48 hodín od dodania zadržaného súd rozhodne o návrhu prokurátora na vzatie zadržanej osoby do predbežnej väzby, inak musí byť prepustená na slobodu. Účelom predbežnej väzby je zabezpečiť prítomnosť zadržanej osoby na území Slovenskej republiky, kým štát, ktorý má záujem na jej vydaní, nepredloží žiadosť o jej vydanie. Predbežná väzba nesmie trvať viac ako 40 dní odo dňa zadržania osoby. Právna úprava je inšpirovaná článkom 16 Európskeho dohovoru o vydávaní. Prepustenie osoby z predbežnej väzby nevylučuje opakované vzatie do predbežnej väzby alebo jej vzatie do vydávacej väzby.

33. Ak je potrebné zabezpečiť prítomnosť vyžiadanej osoby v extradičnom konaní na území Slovenskej republiky vezme ju predseda senátu krajského súdu do vydávacej väzby. Urobí tak na návrh prokurátora vykonávajúceho predbežné vyšetrovanie. Predseda senátu krajského súdu nariadi príkazom prepustenie osoby z vydávacej väzby dňom, keď dôjde k vydaniu osoby cudzím orgánom, najneskôr však v 60. deň po rozhodnutí ministra spravodlivosti o povolení vydania do cudziny. Okrem toho predseda senátu nariadi prepustenie z vydávacej väzby v prípadoch, keď štát, ktorý požiadal o vydanie, svoju žiadosť odvolal, ak najvyšší súd alebo minister spravodlivosti vydanie nepovolil, respektíve inak zanikli dôvody vydávacej väzby, vydania alebo jeho realizácie.

34. Cudzinca je možné zaistiť v prípade, ak neoprávnene vstúpi alebo sa zdržiava na území Slovenskej republiky, ak je to potrebné z dôvodu jeho administratívneho alebo súdneho vyhostenia. Policajný útvar cudzinca bezprostredne po zaistení poučí v jazyku, ktorému rozumie, o dôvodoch zaistenia a možnostiach preskúmania zákonnosti tohto rozhodnutia. Doba zaistenia môže trvať maximálne 180 dní. Cudzinec má počas zaistenia prístup k zdravotnej starostlivosti. Strava sa mu poskytuje s prihliadnutím na jeho vek, zdravotný stav a náboženské vyznanie. Cudzinec má právo bez odkladu informovať o svojom zaistení blízku osobu a svojho právneho zástupcu. Môže podávať za účelom uplatnenia svojich práv žiadosti a sťažnosti, ktoré policajný útvar ihneď odošle adresátovi.

35. V súlade s nariadením ministra vnútra SR č. 41/2003 o celách policajného zaistenia cudzinec umiestnený v cele musí byť pred výsluchom poučený o tom, že má právo žiadať, aby o zadržaní bol informovaný príslušný zastupiteľský úrad v Slovenskej republike. Ďalej musí byť informovaný o možnosti zasielať zastupiteľskému úradu správy alebo listy, žiadať návštevu konzulárnym úradníkom, resp. žiadať právne zastúpenie cestou zastupiteľského úradu. Týchto práv sa môže vzdať. Obsah poučenia sa poznačí v zápisnici o výsluchu.

36. V Slovenskej republike sú v súčasnosti dva útvary pre zaistenie cudzincov. Útvar policajného zaistenia pre cudzincov Medveďov s kapacitou 152 miest (112 mužov a 40 žien) a útvar policajného zaistenia pre cudzincov Sečovce s kapacitou 142 miest (100 mužov a 42 žien s deťmi).

37. V nadväznosti na zrušenie väzníc vojenských útvarov bol v júni 2006 podpísaný Vykonávací protokol k dohode o vzájomnej spolupráci medzi Vojenskou políciou a Policajným zborom. Dokument upravuje spoluprácu využívania ciel policajného zaistenia útvarmi Vojenskej polície, kam môže byť umiestnená osoba, ktorá bola zaistená, alebo ktorej bola z dôvodov ustanovených zákonom obmedzená osobná sloboda.

Článok 7

38. Od nadobudnutia účinnosti nového Trestného zákona dňa 1. januára 2006 nebol zatiaľ slovenskými súdmi vynesený žiadny právoplatný rozsudok za trestné činy proti mieru, proti ľudskosti alebo trestné činy vojnové.

Prehľad o počte odsúdených za trestné činy proti ľudskosti podľa 10. hlavy osobitnej časti zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (v rokoch 2001 až 2005)²

Paragraf	2005		2004		2003		2002		2001	
	Počet odsúdených	Počet skutkov	Počet odsúdených	Počet skutkov	Počet odsúdených	Počet skutkov	Počet odsúdených	Počet skutkov	Počet odsúdených	Počet skutkov
259	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
259a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
259b	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
260	8	8	7	7	5	5	1	1	1	1
261	13	18	7	10	28	33	10	16	1	3
262	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
263	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
263a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
264	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
265	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1

39. V rezorte ministerstva obrany trestné stíhanie v konaní o trestných činoch príslušníkov ozbrojených síl zabezpečujú podľa § 10 ods. 8 písm. c) Trestného poriadku poverení príslušníci Vojenskej polície.

² Poznámky

§ 259 Genocídium

§ 259a Mučenie a iné neľudské alebo kruté zaobchádzanie

§ 260 a 261 Podpora a propagácia skupín smerujúcich k potlačeniu základných práv a slobôd

§ 262 Používanie zakázaného bojového prostriedku a nedovolené vedenie boja

§ 263 Vojnová krutosť

§ 263a Perzekúcia obyvateľstva

§ 264 Plienenie v priestore vojnových operácií

§ 265 Zneužívanie medzinárodne uznávaných označení a štátnych znakov

Článok 8

40. Právny styk s cudzinou je upravený v piatej časti Trestného poriadku (§ 489 až § 514). V § 478 je zakotvený princíp subsidiarity zákonnej úpravy voči medzinárodným zmluvám, kým vnútroštátna zákonná úprava sa použije iba podporne vo vzťahu k úprave dojednanej medzinárodnej zmluvy.

41. Extradíciu upravuje druhá hlava piatej časti Trestného poriadku. Podľa jej ustanovení sa postupuje v konaní na základe medzinárodného zatýkacieho rozkazu a v rozsahu, v ktorom je použiteľná, aj pri aplikácii medzinárodných zmlúv upravujúcich inštitút extradície. Vyžiadať obvineného z cudziny môže ministerstvo spravodlivosti na žiadosť súdu, ktorý vydal medzinárodný zatýkací rozkaz. Medzinárodný zatýkací rozkaz má na území Slovenskej republiky rovnaké účinky ako príkaz na zatknutie.

42. Na prijatie žiadosti cudzích orgánov o vydanie osoby zo Slovenskej republiky do cudziny je príslušné ministerstvo spravodlivosti, pričom aj v tomto prípade platí prednostná úprava v medzinárodnej zmluve. Vydanie osoby do cudziny je prípustné, ak skutok, pre ktorý sa vydanie žiada, je podľa právneho poriadku Slovenskej republiky trestným činom a horná hranica trestu odňatia slobody, ktorý sa môže uložiť pre tento trestný čin podľa právneho poriadku Slovenskej republiky, je najmenej jeden rok.

43. Podľa § 501 Trestného poriadku vydanie osoby do cudziny je neprípustné, ak ide o občana Slovenskej republiky, okrem prípadu, ak povinnosť vydať vlastného štátneho občana ustanovuje zákon, medzinárodná zmluva alebo rozhodnutie medzinárodnej organizácie, ktorým je Slovenská republika viazaná. Vydanie osoby do cudziny je tiež neprípustné, ak ide o osobu, ktorá požiadala v Slovenskej republike o priznanie postavenia utečenca alebo jej také postavenie bolo priznané. Takisto trestný rozsudok cudzieho štátu nemôže byť vykonaný na území Slovenskej republiky ani tu mať iné účinky, ak vyhlásená medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná, neustanovuje inak.

44. Vydanie páchatel'a trestného činu do cudziny povoľuje minister spravodlivosti. Ak minister spravodlivosti vydanie nepovoľí, predloží ministerstvo spravodlivosti vec generálnej prokuratúre na trestné stíhanie v súlade s právnym poriadkom Slovenskej republiky. Výkon rozhodnutí ministra spravodlivosti o povolení vydania osoby do cudziny, resp. cudzích orgánov, ktoré povolili vydanie osoby do Slovenskej republiky, zabezpečuje národná ústredňa Interpol. V sledovanom období boli do zahraničia vydané tieto počty osôb: 28 (rok 2001), 21 (2002), 24 (2003), 23 (2004), resp. 32 (2005). Zo zahraničia do Slovenskej republiky bolo vydaných 36 (rok 2001), 51 (2002), 41 (2003), 57 (2004), resp. 53 osôb (2005).

45. V zmysle zákona č. 403/2004 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze je prípustné vydať do cudzieho štátu aj občana Slovenskej republiky, pričom na konanie je príslušný krajský súd. Uvedený postup sa môže použiť aj na konanie vo vzťahu ku každému štátu, na ktorý Európska únia medzinárodnou zmluvou rozšírila použitie európskeho zatýkacieho rozkazu.

Článok 9

46. Slovenské orgány vykonávajú právnu pomoc požadovanú cudzími orgánmi spôsobom upraveným v Trestnom poriadku alebo v medzinárodnej zmluve. Ak sa poskytuje právna

pomoc podľa medzinárodnej zmluvy postupom, ktorý Trestný poriadok neupravuje, rozhodne príslušný prokurátor, akým spôsobom sa právna pomoc vykoná. Na žiadosť cudzieho orgánu možno požadovanú právnu pomoc vykonať podľa právneho predpisu dožadujúceho štátu, ak žiadaný postup nie je v rozpore so záujmami chránenými ustanovením § 481 Trestného poriadku. Obojstranná trestnosť sa vyžaduje iba v prípadoch, keď sa na vykonanie úkonu právnej pomoci vyžaduje podľa Trestného poriadku príkaz súdu.

47. Cudzie orgány nemôžu na území Slovenskej republiky samostatne vykonávať úkony právnej pomoci. Cudzí konzulárny úrad s pôsobnosťou pre územie Slovenskej republiky môže vykonať z poverenia orgánov vysielajúceho štátu úkon na účely trestného konania pre tieto orgány len na základe súhlasu ministerstva spravodlivosti. Na doručenie písomností občanovi vysielajúceho štátu alebo na výsluch osoby, ak sa osoba dostaví dobrovoľne, súhlas ministerstva spravodlivosti netreba. Prítomnosť zástupcov cudzích orgánov a iných osôb na úkone právnej pomoci vykonávanom slovenským orgánom je možná iba na základe súhlasu prokurátora. Súd udeľuje takýto súhlas v prípade, ak bude úkon sám vykonávať.

Článok 10

48. Na stredných odborných školách Policajného zboru sa problematika zákazu mučenia vyučuje o.i. v predmetoch „Etika a psychológia policajnej práce“ a „Právo“. Jedným z tematických celkov je „Polícia a ľudské práva“ s dôrazom na výkon policajnej praxe. V odborných predmetoch sú policajti oboznamovaní s formami a metódami činnosti na útvaroch Policajného zboru tak, aby boli schopní samostatne realizovať služobné oprávnenia, používať donucovacie prostriedky a vykonávať služobné zákroky rešpektujúc pritom ľudské práva a dodržiavať stanovené zásady pri plnení služobných povinností.

49. Učebné programy Katedry policajných služieb Akadémie Policajného zboru sú postavené tak, aby vylučovali u absolventov používanie nezákonných alebo diskriminačných akcií, ktoré naštřbujú dôveru v políciu. Študenti sa učia ako sa vyhnúť neprimeranému používaniu sily, respektíve ako sa nedopustiť konania, ktoré by smerovalo k mučeniu, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu. Katedra verejnoprávnych disciplín Akadémie Policajného zboru zabezpečuje výučbu predmetu „Polícia a ľudské práva“ (európsky koncept). Katedra v apríli 2006 zorganizovala pre funkcionárov Prezídia zboru, krajských a okresných riaditeľstiev zboru seminár na tému „Európsky dohovor na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania“ s medzinárodnou účasťou.

50. Na základe rozkazu prezidenta Policajného zboru sa od roku 2001 koná pravidelné preškolenie a preskúšanie všetkých policajtov zo znalosti všeobecne záväzných právnych predpisov a interných predpisov, kde musia okrem iného preukázať znalosti z oprávnení policajta, najmä použitia zbrane a donucovacích prostriedkov s dôrazom na primeranosť služobného zákroku a zaobchádzanie s predvedenými, zadržanými, zatknutými a zaistenými osobami.

51. V procese vzdelávania príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže je problematika predchádzania diskriminácii, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a iným prejavom intolerancie súčasťou učebných osnov v rámci koncepcie vzdelávania na roky 2004 - 2015.

52. Pre aplikáciu príslušných metód v praxi boli zorganizované viaceré výcvikové kurzy Zboru väzenskej a justičnej stráže v spolupráci s občianskym združením Občan a demokracia a Nadáciou otvorenej spoločnosti a poľskou nadáciou Stefan Batory Foundation.

53. Ustanovenia dohovoru sú zahrnuté aj do učebných osnov Výcvikového centra Vojenskej polície. Problematika medzinárodného humanitného práva a práva ozbrojeného konfliktu je súčasťou vzdelávania a výcviku profesionálnych vojakov na všetkých stupňoch vzdelávania, od najnižšieho po najvyššie, vrátane výcviku príslušníkov vysielaných do operácií krízového manažmentu pod vedením OSN, NATO a EÚ. Je súčasťou učebných osnov na Akadémii ozbrojených síl a Národnej akadémii obrany.

Článok 11

54. Nariadením ministra vnútra č. 3/2002 bol vydaný Etický kódex príslušníka Policajného zboru, ktorý je povinný dodržiavať každý policajt pri vykonávaní služobnej činnosti. Pri výsluchu svedka i obvineného sa postupuje striktne podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku, zákona o Policajnom zbore, resp. zákona o priestupkoch. Orgány činné v trestnom konaní postupujú v zmysle príslušných ustanovení Trestného poriadku a vyšetrovateľa úradu justičnej a kriminálnej polície Prezídia Policajného zboru metodicky riadia vyšetrovateľov výkonných útvarov aj v problematike vedenia výsluchov.

55. Policajt služby hraničnej a cudzineckej polície sa pri výsluchu riadi zásadami etického kódexu policajta, musí ovládať a využívať komunikačné techniky a riadiť sa metodológiou kladenia otázok. Pred výsluchom musí byť každá osoba poučená o svojich právach a povinnostiach, ako i následkoch, ktoré z výsluchu vyplynú. Každá osoba musí byť vypočutá v rodnom jazyku alebo jazyku ktorému rozumie (cudzinec), za prítomnosti tlmočníka a nezúčastnenej osoby. Osobe na požiadanie musí byť poskytnutá právna pomoc (právny zástupca alebo obhajca). Cudzinci mladší ako 18 rokov bez sprievodu musia mať súdom ustanoveného opatrovníka, ktorý je poverený právnym zastupovaním maloletého.

56. Zbor väzenskej a justičnej stráže je oprávnený vypočúvať odsúdených a obvinených o trestných činoch osôb vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo výkone väzby a o disciplinárnych previneniach a priestupkoch podľa zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby. Výsluch sa vykonáva v súlade s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku. Postup poverených príslušníkov upravuje interný predpis o postupe poverených orgánov zboru v trestnom konaní uverejnený v Zbierke inštrukcií, pokynov a smerníc generálneho riaditeľa zboru.

57. Odsúdeným a obvineným sa musí vyhovieť v žiadosti umožniť rozhovor s riaditeľom ústavu, ním určeným príslušníkom Zboru väzenskej a justičnej stráže, prípadne so zástupcom príslušného štátneho orgánu. Osoby vo výkone väzby a odsúdení majú právo na ochranu pred násilím a prejavmi ponížovania ľudskej dôstojnosti. V podmienkach Zboru väzenskej a justičnej stráže sa uplatňujú mechanizmy kontroly na vnútroštátnej a medzinárodnej úrovni.

58. Zákon č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby stanovuje, že obvinený je povinný po prijatí do väzby podrobiť sa lekárskej prehliadke, cieľom ktorej je okrem iného zistiť, či predtým nedošlo k zlému zaobchádzaniu. Podobne ustanovenia zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody ukladajú rovnakú povinnosť pre odsúdeného.

Článok 12

59. Na preverenie oznámenia o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu, že bol spáchaný trestný čin, je príslušný prokurátor alebo policajt, pričom o ňom musí rozhodnúť v lehote do 30 dní

od prijatia oznámenia. Policajt postupuje vo vyšetrovaní tak, aby čo najrýchlejšie zadovážil podklady na objasnenie skutku v rozsahu potrebnom na posúdenie prípadu a zistenie páchatel'a. Dozor nad dodržiavaním zákonnosti počas trestného konania vykonáva prokurátor.

60. Vyšetrovateľom môže byť len policajt, ktorý má predpísané vzdelanie a vykonal odbornú skúšku. Vo svojej činnosti je procesne nezávislý a je povinný riadiť sa platnými právnymi predpismi aj vo vzťahu k medzinárodným dohodám o ochrane ľudských práv a slobôd.

Článok 13

61. Sťažnosťou možno napadnúť každé uznesenie policajta okrem začatia trestného stíhania. Uznesenie súdu alebo prokurátora možno napadnúť len v tých prípadoch, v ktorých to zákon výslovne pripúšťa a ak rozhoduje vo veci v prvom stupni. Proti uzneseniu odvolacieho súdu o vzatí obvineného do väzby je prípustná sťažnosť, o ktorej rozhodne iný senát tohto súdu, ktorý pri tomto rozhodovaní má postavenie nadriadeného orgánu.

62. Ochrana práv odsúdených a obvinených je upravená zákonmi č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby. Tieto osoby majú právo podávať žiadosti, sťažnosti a podnety týkajúce sa ochrany ľudských práv štátnym orgánom, pričom ústav je povinný bezodkladne zabezpečiť ich odoslanie bez toho, aby zisťoval odosielateľa.

63. V súlade so zákonom č. 171/1993 o Policajnom zbore, ako aj nariadením ministra vnútra č. 41/2003, osoba umiestnená v cele policajného zaistenia môže podávať návrhy, podnety a sťažnosti. V prípade, že sú urobené v písomnej forme, odovzdajú sa veliteľovi policajného útvaru na ďalšie riešenie. Ústne podané návrhy, podnety a sťažnosti policajt spíše a odovzdá na ďalšie riešenie. Nad dodržiavaním zákonnosti pri umiestňovaní a pobyte osôb v cele vykonáva dozor prokurátor.

64. Skúmanie sťažností na zlé zaobchádzanie policajtmi sa realizuje v zmysle Trestného poriadku, zákona o Policajnom zbore a zákona č. 152/1998 Z. z. o sťažnostiach. V prípade, ak vyšetrovateľ alebo iný policajt pri vykonávaní úkonov trestného konania dostane sťažnosť na zlé zaobchádzanie, postúpi ju vždy Úradu inšpekčnej služby Policajného zboru, ktorý je príslušný na prešetrenie, v rámci ktorého je oprávnený na posúdenie zranení dotknutej osoby pribrať znalca z odboru lekárstva.

65. V záujme eliminácie zlého zaobchádzania s predvedenými, zadržanými, zatknutými a zaistenými osobami Úrad inšpekčnej služby Policajného zboru každý rok predkladá ministerstvu vnútra správu o trestnej činnosti policajtov za predchádzajúce obdobie. Správa obsahuje štatistické ukazovatele, analýzu príčin páchania trestnej činnosti policajtmi, ako aj návrhy opatrení na zlepšenie stavu v danej oblasti. O uvedenej problematike minister vnútra od roku 2002 každoročne informuje vládu.

66. Jednotlivé podania sú úradom inšpekčnej služby evidované na základe oznámení predkladaných Zborom väzenskej a justičnej stráže, prokuratúrou, samotnými občanmi alebo na základe iných podnetov (napríklad podania postúpené od iných služieb Policajného zboru). Porovnaním štatistických údajov za roky 2002 až 2005 je možné konštatovať, že počet podaní zaevidovaných úradom inšpekčnej služby má klesajúcu tendenciu. V roku 2002 bolo evidovaných 320 podaní, v roku 2003 to bolo 301 podaní, pričom v roku 2004 len 204 podaní. V roku 2005 bolo zaevidovaných 155 podaní, čo je o 49 menej ako v roku 2004.

Možno predpokladať, že v súvislosti s opatreniami prijatými v roku 2005, zameranými na priamy výkon služby, bude mať počet podaní klesajúcu tendenciu aj v ďalšom období.

67. V období od 1. 1. 2005 do 31. 12. 2005 bolo prijatých 155 podaní, z ktorých 139 bolo uznesením odmietnutých, 6 podaní je predmetom ďalšieho šetrenia, v 5 prípadoch bol daný návrh na zastavenie trestného stíhania, v 1 prípade bolo vydané uznesenie o začatí trestného stíhania, v 1 prípade bol predložený spis prokurátorovi s návrhom na podanie obžaloby, v 1 prípade bola vec odovzdaná inému orgánu na disciplinárne konanie a 1 podanie bolo postúpené vecne príslušnému orgánu, nakoľko bolo zistené, že zranenie zadržanému spôsobili civilné osoby.

68. Trestné činy vojenských policajtov sleduje Oddelenie odhaľovania a dokumentovania trestnej činnosti, analýz a prevencie kriminality riaditeľstva Vojenskej polície. Od roku 2001 boli stíhaní 6 vojenskej policajti za trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa, pričom vo všetkých prípadoch išlo o nevhodné správanie pri výsluchu (vynucovanie si priznania vypočúvaného). V 3 prípadoch boli príslušníkom Vojenskej polície uložené peňažné tresty a ďalším 3 osobám podmienené tresty so skúšobnou lehotou. V 3 iných prípadoch podania trestného oznámenia sa nepotvrdili skutočnosti uvádzané oznamovateľmi.

69. V prípadoch podania oznámení, podnetov, sťažností a trestných oznámení na príslušníkov Železničnej polície voči použitiu donucovacích prostriedkov na občanoch, tieto prešetrujú výkonné útvary kontroly a inšpekčnej služby Železničnej polície.

70. Špeciálnym druhom sťažnosti je podnet verejnému ochrancovi práv. Za viac ako štyri a pol ročné obdobie jeho činnosti mu bolo doručených vyše 10 500 podnetov. Z uvedeného počtu bolo v 17 prípadoch obsahom podnetu presvedčenie podávateľa, že došlo ku konaniu, ktoré by vykazovalo porušenie čl. 1 alebo čl. 16 dohovoru. Šestnásť podnetov bolo podaných osobami nachádzajúcimi sa v miestach výkonu väzby alebo trestu odňatia slobody a v 1 prípade bol podnet podaný inou ako dotknutou osobou a podávateľ namietal používanie neprimeraných trestov a fyzického trestania detí zo strany riaditeľky detského domova.

71. Obvinené alebo odsúdené osoby najčastejšie namietali neprimerané správanie alebo nátlak príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže, odmietnutie poskytovania zdravotnej starostlivosti, vyhrážanie sa uložením disciplinárnych trestov, nevyhovujúce hygienické či stravovacie podmienky, fyzické násilie pri zatýkaní, ale aj ohmatávanie intímnych častí tela, či použitie psychického násillia potom, čo podávateľ podal podnet verejnému ochrancovi práv.

72. Po preskúmaní podnetov verejným ochrancom práv porušenie základného práva alebo slobody preukázané nebolo. Napriek uvedenému v 7 prípadoch postúpil ombudsman podnet na ďalšie konanie príslušnému prokurátorovi, a to v prípadoch, kedy na základe preskúmania podnetu vzniklo podozrenie zo spáchania trestného činu alebo podnet obsahoval návrhy takých opatrení, ktoré patria do pôsobnosti prokuratúry.

Článok 14

73. Trestný poriadok vymedzuje pojem „poškodený“, jeho práva a právne postavenie. Rovnako špecifikuje možnosti uplatnenia nároku na náhradu škody, ako aj možnosť zaistenia nároku poškodeného. Trestný poriadok upravuje i postavenie splnomocnenca poškodeného.

74. Poškodený má právo sa vyjadriť, či súhlasí s trestným stíhaním určitých trestných činov, uplatniť nárok na náhradu škody, robiť návrhy na vykonanie dôkazov alebo na ich doplnenie, predkladať dôkazy, nazerať do spisov a preštudovať ich, zúčastniť sa na hlavnom pojednávaní a na verejnom zasadnutí konanom o odvolaní alebo o dohode o priznaní viny a prijatí trestu, vyjadriť sa k vykonaným dôkazom, má právo záverečnej reči a právo podávať opravné prostriedky.

75. K 1.5.2006 nadobudol účinnosť zákon č. 215/2006 Z.z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, ktorým sa realizuje transpozícia Smernice Rady 2004/80/ES. O poskytnutí odškodnenia rozhoduje a odškodnenie vypláca na základe písomnej žiadosti poškodeného rozhodovací orgán, ktorým je ministerstvo spravodlivosti.

76. Zákon č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci ustanovuje, že právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o zatknutí, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody má ten, na kom bolo vykonané, ak bolo rozhodnutie zrušené ako nezákonné alebo pri ňom došlo k nesprávnemu úradnému postupu. Právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o treste má ten, na kom bol úplne alebo sčasti vykonaný trest, ak v ďalšom konaní bolo rozhodnutie zrušené ako nezákonné alebo ak v ďalšom konaní bola osoba oslobodená spod obžaloby alebo trestné stíhanie bolo zastavené, pretože vyšli najavo skutočnosti alebo dôkazy, ktoré pred tým súdu neboli známe, alebo bola vec postúpená inému orgánu. Právo na náhradu škody má i ten, kto bol v neskoršom konaní odsúdený na miernejší trest, než ktorý bol na ňom vykonaný na podklade zrušeného rozsudku. Právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe má ten, kto bol vzatý do väzby, ak bolo proti nemu zastavené trestné stíhanie alebo bol oslobodený spod obžaloby alebo bola vec postúpená inému orgánu. Zákon upravuje výnimky, pri ktorých práva na náhrady škody uvedené v tomto bode nevznikajú.

77. Podľa zákona č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi bolo k 1.1.2006 zriadené Centrum právnej pomoci, ktorého zriaďovateľom je ministerstvo spravodlivosti. Centrum zabezpečuje poskytovanie právnej pomoci fyzickým osobám, ktoré v dôsledku materiálnej núdze nemôžu využívať právne služby na riadne uplatnenie a ochranu svojich práv. V cezhraničných sporoch sa pomoc poskytuje vo veciach občianskoprávneho, pracovnoprávneho, rodinnoprávneho a obchodnoprávneho charakteru.

78. Zákon č. 553/2002 Z.z. o sprístupnení dokumentov bezpečnostných zložiek štátu z rokov 1939 - 1989 umožňuje objasniť utajenú činnosť represívnych orgánov v období komunizmu a odškodniť prenasledované osoby. Úlohou novozriadeného Ústavu pamäti národa je sprístupňovať dokumenty prenasledovaným osobám, podávať podnety na trestné stíhanie zločinov a poskytovať potrebné informácie orgánom verejnej moci.

79. V sledovanom období boli prijaté ďalšie legislatívne normy umožňujúce morálne a finančné odškodnenie obetí bývalého komunistického režimu na Slovensku.³ V roku 2002

³ Zákon o protikomunistickom odboji (č. 219/2006 Z.z.), Zákon o poskytnutí jednorazového finančného príspevku politickým väzňom (č. 462/2002 Z.z.), Zákon o poskytnutí jednorazového peňažného príspevku osobám zaradeným v rokoch 1948 až 1954 do vojenských táborov nútených prác a pozostalým manželkám po týchto osobách (č. 726/2004 Z. z.), resp. Zákon o odškodnení obetí okupácie Československa vojskami Zväzu sovietskych socialistických republík, Nemeckej demokratickej republiky, Poľskej ľudovej republiky, Maďarskej ľudovej republiky a Bulharskej ľudovej republiky (č. 547/2005 Z. z.).

podpísala vláda s Ústredným zväzom židovských náboženských obcí Dohodu o čiastočnom finančnom odškodnení obetí holokaustu, na ktoré bolo vyčlenených 850 mil. Sk

Článok 15

80. Orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy získané zákonným spôsobom podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu. Dôkaz získaný nezákonným donútením alebo hrozbou takého donútenia sa nesmie použiť v konaní okrem prípadu, keď sa použije ako dôkaz proti osobe, ktorá také donútenie alebo hrozbu donútenia použila.

81. Vojenské súdy Slovenskej republiky neeviduujú žiaden prípad nezákonného obmedzenia osobnej slobody. Miesta, kde sa vykonáva obmedzenie osobnej slobody z dôvodu zadržania, väzby, výkonu trestu odňatia slobody, alebo ochranného liečenia, podliehajú kontrole zo strany orgánov prokuratúry, vrátane vojenskej prokuratúry.

Článok 16

82. Trestný zákon okrem iného postihuje aj trestné činy používania zakázaného bojového prostriedku a nedovoleného vedenia boja (§ 426), plienenia v priestore vojnových operácií (§ 427) a trestný čin perzekúcie obyvateľstva (§ 432). Právna úprava uvedených trestných činov vychádza najmä z medzinárodných dohovorov z oblasti medzinárodného humanitárneho práva a práva ozbrojeného konfliktu, upravujúcich prostriedky a spôsoby vedenia boja.

Časť II

Reakcie na záverečné stanovisko výboru

83. V nasledujúcej časti uvádzame odpovede k jednotlivým odporúčaniam výboru (CAT/C/XXVI/Concl.4/rev.1) prijatým po prerokovaní východiskovej správy Slovenskej republiky (CAT/C/24/Add.6) v rámci 464., 467. a 475. schôdzky výboru v dňoch 4., 7. a 11. mája 2001 (CAT/C/SR.464, 467 a 475):

Prijat' definíciu mučenia, ktorá by zahrňovala všetky prvky definície obsiahnutej v článku 1 dohovoru a začleniť ju do vnútroštátneho trestného práva.

84. Bližšie pozri odpoveď k článku 1 správy.

Pokračovať v úsilí zameranom na štrukturálne reformy a implementáciu tých ustanovení, ktoré sú obsiahnuté v novele ústavy zo dňa 23. 2. 2001.

85. Novela z roku 2001 rozšírila inštitút ústavnej sťažnosti, ktorý do právneho poriadku zaviedla už Ústava SR z roku 1992. Fyzické a právnické osoby, ako aj orgány územnej samosprávy, môžu podať sťažnosť na ústavný súd, ktorého kompetencia vznikla prijatím Ústavy SR v roku 1992 a jej následnými novelami sa ďalej rozširovala. Predmetom ústavnej sťažnosti môže byť porušenie základných práv a slobôd priznaných Ústavou SR, ako aj porušenie ľudských práv a základných slobôd priznaných medzinárodnými dohovormi o ľudských právach.

86. V zmysle čl. 141a ústavného zákona č. 90/2001 Z.z. bol prijatý zákon č. 185/2002 Z.z. o Súdnej rade Slovenskej republiky, ktorý ustanovuje ďalšiu pôsobnosť tohto orgánu.

87. V zmysle čl. 151a ústavného zákona č. 90/2001 Z.z. bol s účinnosťou od 1. 1. 2002 zriadený inštitút verejného ochrancu práv.

Prijat' opatrenia potrebné na iniciovanie účinného, nezávislého a spoľahlivého systému prešetrovania sťažností za účelom uskutočnenia urýchleného, nezávislého a účinného vyšetrovania obvinení z nevhodného zaobchádzania alebo mučenia zo strany polície alebo iných predstaviteľov štátnej správy a v prípade odhalenia týchto páchatel'ov stíhať a potrestat' ich.

88. V praxi sa uplatňuje, že ak vyšetrovateľ alebo iný policajt zistí, že predvedená osoba je zranená alebo sa sťažuje na bolesti, prípadne iné zdravotné problémy, bez ohľadu na to, či jej tieto boli spôsobené v súvislosti s činnosťou policajtov alebo nie, vždy jej zabezpečí lekárske vyšetrenie. Správa o lekárskej prehliadke sa zakladá do vyšetrovacieho spisu. Tento postup sa uplatňuje aj vtedy, ak má byť osoba umiestnená do cely policajného zaistenia. Pre vyslovenie záveru, že policajt spôsobil predvedenej osobe zranenie alebo jej ublížil na zdraví, musí sa preukázať súvislosť medzi konaním konkrétnej osoby policajta a konkrétnym zranením.

89. Rovnako v podmienkach Zboru väzenskej a justičnej stráže organizačné zložky, ktoré vybavujú sťažnosť na nevhodné zaobchádzanie alebo mučenie, v každom prípade požiadajú o vyšetrenie sťažovateľa služobným lekárom a urobia ďalšie nevyhnuté úkony na zabezpečenie riadneho prešetrenia sťažnosti. Tento prístup sa uplatňuje vždy, bez ohľadu na to, či na sťažovateľovi sú alebo nie sú viditeľné nejaké zranenia.

90. Funkcionári prešetrojúci sťažnosť na zlé zaobchádzanie postupujú obdobne aj v prípade, že neexistuje tvrdenie o údajnom zlom zaobchádzaní, ale sú iné dôvody domnievať sa, že sťažovateľ mohol byť obeťou zlého zaobchádzania. V prípade, ak sa sťažnosť preukáže ako opodstatnená, sú osoby, ktoré ju zapríčinili, bezodkladne stíhané a sú voči nim vyvodzované primerané dôsledky (disciplinárne, resp. trestnoprávne).

91. Bližšie vid' odpoveď k článku 13 správy.

Prijat' opatrenia, aby sa vyjadrenia a informácie získané násilím nemohli použiť ako dôkaz na súde a aby tie právne ustanovenia, ktoré umožňujú používanie fyzickej sily zo strany policajných úradníkov boli revidované a napravené, ak je to vhodné a implementované v súlade s požiadavkami dohovoru.

92. Uvedené opatrenia boli prijaté novým Trestným poriadkom, v zmysle ktorého (§ 119 ods. 4) dôkaz získaný nezákonným donútením alebo hrozbou takého donútenia sa nesmie použiť v konaní okrem prípadu, keď sa použije ako dôkaz proti osobe, ktorá také donútenie alebo hrozbu donútenia použila.

93. Výsluch obvineného za zámerne vytvorených okolností, ktoré nepriaznivo ovplyvňujú jeho psychiku, napr. výsluch po dlhodobej eskorte alebo vykonávaný dlhý čas aj v nočných hodinách za aktívnej účasti väčšieho počtu vypočúvajúcich, je nedovoleným nátlakom na obvineného a môže byť vážnou chybou výsluchu, ktorý je ako dôkaz absolútne neúčinný.

94. Bližšie pozri odpoveď k článku 15 správy.

Chrániť ochrancov ľudských práv pred zneužívaním a útokmi, ktoré by mohli podryvať ich schopnosť monitorovať a pomáhať tým, ktorých ľudské práva sa porušujú.

95. Zákon č. 34/2002 Z. o nadáciách poskytuje právny rámec pre činnosť a postavenie ochrancov ľudských práv pôsobiacich v tejto forme mimovládnych organizácií.

96. Ministerstvo vnútra v roku 2001 zriadilo „Centrálne komisiu na koordináciu postupu pri eliminácii rasovo motivovanej trestnej činnosti a extrémizmu“, na činnosti ktorej sa aktívne zúčastňujú členovia mimovládnych organizácií, ako aj generálna prokuratúra. V roku 2004 boli takéto komisie zriadené aj na všetkých krajských riaditeľstvách Policajného zboru. Prezídium zboru vydalo „Metodiku odhaľovania, objasňovania a dokumentovania trestnej činnosti motivovanej rasovou, národnostnou a inou neznášanlivosťou alebo páchanej priaznivcami extrémistických skupín“, ktorá tiež slúži k skvalitneniu činnosti policajtov.

97. V súlade s § 46 ods. 1 vyhlášky ministerstva spravodlivosti č. 664/2005 Z. z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody, sa na bežne dostupnom mieste v ústave na výkon trestu odňatia slobody umiestňuje pre odsúdených uzamykateľná schránka na ich sťažnosti a žiadosti určené, okrem iného, aj medzinárodným orgánom a organizáciám.

Prijímať opatrenia na predchádzanie násiliu medzi odsúdenými vo výkone trestu odňatia slobody vrátane sexuálneho násillia v miestach, kde sa vykonáva väzba a poskytnúť všetky relevantné informácie o takýchto praktikách v budúcej správe.

98. Umiestňovanie obvinených do ciel je upravené zákonom č. 221/2006 Z.z. o výkone väzby. Zákonom je osobitne upravený diferencovaný výkon väzby, ktorý umožňuje oddelené umiestnenie agresívnych obvinených od ostatných obvinených. Súd v rámci vonkajšej diferenciacie výkonu trestu odňatia slobody zaradí páchatel'a na výkon trestu do ústavu s minimálnym, stredným alebo maximálnym stupňom strázenia. Odsúdení sa umiestňujú oddelene do oddielov alebo skupín v rámci vnútornej diferenciacie upravenej zákonom č. 475/2005 Z.z. o výkone trestu odňatia slobody, alebo na výkon trestu v špecializovaných oddieloch upravených tiež týmto zákonom. Bližšie podmienky zaradenia upravuje vyhláška ministerstva spravodlivosti č. 664/2005 Z.z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody. Každá cela je vybavená privolávacou signalizáciou vyvedenou na stanovište, kde je zabezpečený nepretržitý výkon služby personálu Zboru väzenskej a justičnej stráže. Zbor pôsobí vo vymedzenom rozsahu ako orgán činný v trestnom konaní, odhaľuje trestné činy obvinených a odsúdených a zisťuje ich páchatel'ov.

99. Umiestňovanie osôb do ciel policajného zaistenia je upravené v zákone č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore, kde podľa § 44 sa vždy oddelene umiestňujú osoby rôzneho pohlavia a osoby mladšie ako 18 rokov a dospelé. V súčasnosti je väčšina ciel policajného zaistenia jednolôžkových. I v prípade dvojlôžkových ciel je zaužívaná prax, že ak to umožňujú kapacitné možnosti, osoby sú do ciel umiestňované samostatne.

Poskytnúť výboru v nasledujúcej periodickej správe štatistické informácie o osobách umiestnených v štátnych inštitúciách tak vojenských ako aj civilných z dôvodu zadržania, nápravy, psychiatrického liečenia, osobitného vzdelávania a podobne s údajmi o veku, etnickom pôvode, pohlaví a geografickom regióne.

100. V nasledujúcej tabuľke sú uvedené všeobecné údaje o počtoch obvinených a odsúdených osôb v období rokov 2001-2005:

Vývoj počtu obvinených a odsúdených	Obvinení		Odsúdení		SPOLU	
	Počet 31.12.	Ø počet	Počet 31.12.	Ø počet	Počet 31.12.	Ø počet
2001	1946	1943	5487	5405	7433	7348
2002	2301	2123	5457	5550	7758	7673
2003	2890	2843	5983	5770	8873	8813
2004	3091	3103	6331	6226	9422	9329
2005	2846	3042	6051	6285	8897	9327

101. Nasledujúce štatistické údaje sa týkajú počtov obvinených a odsúdených cudzincov v rokoch 2001-2005:

Rok	Obvinení	Odsúdení	SPOLU
2001	111	83	194
2002	121	71	192
2003	125	84	209
2004	141	84	225
2005	164	73	237

102. V nasledujúcej tabuľke sú uvedené údaje o zložení odsúdených podľa veku v období rokov 2001-2005:

Stav k 31.12.		Do 18 rokov	Do 21 rokov	Do 25 rokov	Do 30 rokov	Do 45 rokov	Do 60 ženy do 65 muži	Nad 60 ženy nad 65 muži
2001	M	53	501	1049	1246	1875	548	15
	Ž	2	10	24	50	89	23	2
2002	M	66	419	1032	1124	2003	602	17
	Ž	0	5	27	42	96	23	1
2003	M	66	488	987	1219	2215	755	21

	Ž	2	6	28	46	115	33	2
2004	M	84	416	1008	1276	2417	855	26
	Ž	2	8	23	47	125	43	1
2005	M	68	422	845	1118	2332	988	26
	Ž	1	8	27	42	121	49	4

103. Podľa platnej legislatívy je Zbor väzenskej a justičnej správy oprávnený spracovávať údaje o etnickom pôvode iba v súvislosti so zabezpečením činností súvisiacich s účelom výkonu väzby, resp. účelom výkonu trestu odňatia slobody, a aj to až po predchádzajúcom súhlase dotknutej osoby.

104. Ministerstvo zdravotníctva uviedlo, že v roku 2004 v psychiatrických zdravotníckych zariadeniach bolo hospitalizovaných celkovo 39 039 pacientov, z toho 22 282 mužov a 16 757 žien. Štatistiky Posteľového fondu psychiatrických nemocníc za r. 2004 uvádzajú nasledujúce údaje:

Počet postelí	Využitie postelí %	Počet postelí na 1 lekára	Hospitalizovaní (počet)	Hospitalizovaní (na 100 obyv.)	Hospitalizovaní (počet na 1 lekára)	Priemerný ošetrovací čas v dňoch
1 884	84,5	21,1	11 455	0,2	128,1	48,3

105. Nasledujúce štatistické údaje sa týkajú veľkokapacitných ústavných zariadeniach poskytujúcich sociálne služby pre dospelých a deti:

<i>Druh zariadenia</i>	<i>Počet zariadení</i>	<i>Počet miest</i>
<i>Spolu za SR</i>	320	24 969
<i>Domovy dôchodcov</i>	186	13 214
<i>Domovy – penzióny pre dôchodcov</i>	16	1 853
<i>Domovy sociálnych služieb pre dospelých s:</i>		
- <i>telesným postihnutím</i>	3	241
- <i>kombináciou postihnutí</i>	57	4 787
- <i>zmyslovým postihnutím</i>	5	268
- <i>duševnými poruchami a poruchami správania</i>	53	4 606
<i>Spolu za SR</i>	164	7 428
<i>Detské domovy</i>	91	3 769
<i>Domovy sociálnych služieb pre deti s:</i>		
- <i>telesným postihnutím</i>	4	490
- <i>telesným postihnutím a poruchami správania a duševnými poruchami</i>	41	1 966
- <i>poruchami správania a duševnými poruchami</i>	28	1 203

106. K 31. 12. 2004 pôsobilo celkovo 730 zariadení sociálnych služieb (vrátane domovov pre menší počet osôb), v ktorých bolo umiestnených 35 531 obyvateľov (0,7 % celkovej populácie).⁴

107. K 31. 10. 2005 fungovalo aj 19 reedukačných domovov pre deti a mládež s nariadenou ústavnou alebo ochrannou výchovou, z toho jedno cirkevné a ostatné štátne. Činnosť zariadení náhradnej výchovy je monitorovaná Slovenským národným strediskom pre ľudské práva.

Prijat' účinné kroky na zabezpečenie nezávislosti súdnictva tak, aby sa posilnila zákonnosť a demokratické riadenie, ktoré sú podstatné pre implementáciu dohovoru.

108. Optimalizáciu súdnej správy umožnil zákon č. 371/2004 Z.z. o sídlach a obvodoch súdov. Sústavu všeobecných súdov tvorí 8 krajských a 45 okresných súdov. Zákon stanovil aj sídla a obvody špecializovaných súdov.⁵ V súčasnosti pôsobí v Slovenskej republike 1310 sudcov. Sústavu vojenských súdov tvorí Vyšší vojenský súd a 3 vojenské obvodočné sudy, ktoré rozhodujú o všetkých trestných veciach vojakov, príslušníkov Policajného zboru, Železničnej polície, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Národného bezpečnostného úradu, Slovenskej informačnej služby, colníkov, vojnových zajatcov a ďalších osôb, o ktorých to ustanovuje zákon.

109. Prijatím zákona č. 185/2002 Z.z. bola vytvorená Súdna rada, ktorá má 18 členov a jej predsedom je predseda Najvyššieho súdu. Funkčné obdobie členov rady je päť rokov a tú istú osobu možno zvoliť alebo vymenovať najviac v dvoch po sebe nasledujúcich obdobiach. Na prijatie uznesenia je potrebný nadpolovičný súhlas väčšiny všetkých jej členov.

110. Novelou ústavy došlo k zmene pri vymenúvaní sudcov, ktorých už nevolí Národná rada SR na návrh vlády. Sudcov vymenúva a odvoláva prezident, pričom návrhy kandidátov predkladá Súdna rada. Za sudcu môže byť menovaný občan Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný do Národnej rady SR, dosiahol vek 30 rokov a má vysokoškolské právnické vzdelanie. Do funkcie je menovaný bez časového obmedzenia, čím sa odstránila tzv. skúšobná doba sudcov na štyri roky.

111. Predsedu a podpredsedu Najvyššieho súdu vymenúva na návrh Súdnej rady zo sudcov Najvyššieho súdu prezident Slovenskej republiky na päť rokov. Tá istá osoba môže byť vymenovaná za predsedu alebo podpredsedu Najvyššieho súdu najviac v dvoch po sebe nasledujúcich obdobiach.

112. Právny poriadok odlišuje menovanie do funkcií sudcov prezidentom od menovania sudcov ministrom spravodlivosti do funkcií predsedov a podpredsedov krajských a okresných súdov podľa zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch.

⁴ Z regionálneho hľadiska poskytovalo svoje služby v priemere 91 zariadení v kraji. V 79 zariadeniach Bratislavského kraja bolo 4 389 miest, v 80 zariadeniach Trnavského kraja bolo 4 035 miest, v 84 zariadeniach Trenčianskeho kraja bolo 4 371 miest, v 90 zariadeniach Nitrianskeho kraja bolo 5 445 miest, v 77 Žilinského kraja bolo 4 231 miest, v 113 zariadeniach Banskobystrického kraja bolo 4 877 miest, v 113 zariadeniach Prešovského kraja bolo 4 773 miest a v 94 zariadeniach Košického kraja bolo 4 990 miest.

⁵ Špeciálny súd, registrové sudy, konkurzné a vyrovnacie sudy, zmenkové a šekové sudy, sudy s agendou priemyselnoprávnej ochrany, sudy s agendou ochrany práv z hospodárskej súťaže, sudy s agendou burzových obchodov a sudy s azylovou agendou.

113. Princíp nezávislosti posilnilo i vytvorenie sudcovských rád ako samosprávnych orgánov súdov, ktoré pôsobia pri krajských súdoch, Vyššom vojenskom súde a Najvyššom súde. Podľa zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich vystupujú sudcovské rady na ochranu práv a záujmov sudcov. Novela zákona s účinnosťou od 1. 11. 2003 ustanovuje, že sudcovské rady pozostávajú výlučne zo sudcov zvolených v tajnom hlasovaní sudcami.

114. Sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a viazaní len ústavou a zákonom, ďalej medzinárodnou zmluvou, nálezom ústavného súdu a za podmienok ustanovených zákonom aj právnym názorom súdu vyššieho stupňa. Právne predpisy zakotvujú princíp apolitickosti sudcov, t.j. povinnosť vymenovaného sudcu vzdať sa členstva v politickej strane alebo politickom hnutí ešte pred zložením sľubu.

Prijat' potrebné opatrenia na odškodnenie obetí násillia a zlého správania.

115. Bližšie vid' odpoveď k článku 14 správy.

Pokračovať v školení vojakov a iných úradníkov vrátane tých, ktorí pôsobia v miestnych komunitách, ako aj na štátnych hraniciach a v oficiálne spravovaných inštitúciách a predložiť jasnú smernicu o zákaze mučenia a zlého zaobchádzania voči vráteným osobám vystaveným nebezpečenstvu mučenia.

116. Pracovníci hraničnej a cudzineckej polície boli preškolení z noriem pre výkon služby vypracovaných agentúrou EÚ pre koordináciu a manažment vonkajších hraníc členských štátov - FRONTEX. Ich súčasťou sú aj informácie o zákaze mučenia a dodržiavania ľudských práv. Policajti hraničnej a cudzineckej polície boli tiež preškolení z dodržiavania ustanovení Európskeho kódexu policajnej etiky a z etického kódexu príslušníka Policajného zboru. Pracoviská hraničnej polície sa pri svojej činnosti opierajú o „smernicu zastupiteľského úradu UNHCR o aplikovateľných kritériách a štandardoch zaistenia utečencov a žiadateľov o azyl“.

117 Zbor väzenskej a justičnej správy aktívne spolupracuje s občianskymi združeniami a nadáciami a je pripravený aj v budúcnosti organizovať výcvikové semináre pre príslušníkov zboru služobne zaradených na úsekoch výkonu väzby, resp. výkonu trestu odňatia slobody.

Distribuovať záverečné stanovisko výboru k východiskovej správe zmluvnej strany a nabádať mimovládne organizácie, aby sa podieľali na tomto úsilí.

118. Vláda Slovenskej republiky sa na zasadnutí dňa 22. augusta 2001 zaoberala priebehom a výsledkami obhajoby východiskovej správy k dohovoru. Prijatým uznesením č. 774 vláda uložila dotknutým ústredným orgánom štátnej správy posúdiť závery a odporúčania výboru, ako aj prijať potrebné opatrenia na zabezpečenie ich realizácie. V sledovanom období štátne orgány viedli okrem iného dialóg s mimovládnyimi organizáciami pôsobiacimi v oblasti ľudských práv na Slovensku (o. i. Občan a demokracia, Nadácia otvorenej spoločnosti, Nadácia Charty 77, Slovenský helsinský výbor).